

ОСНОВНІ МОТИВИ СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Олена Завальнюк
Київ

У гуманістичній парадигмі розвитку освіти людина розглядається як особистість із лише їй притаманними інтелектуальними та фізичними здібностями і можливостями, власним суб'єктивним досвідом. Саме в такій парадигмі щонайбільше розкривається емоційність і колективна природа фізкультурно-спортивної діяльності, розмаїтість її позитивних мотивів, постійне прагнення до фізичного та духовного вдосконалення, максимальна реалізація власних творчих здібностей особистості. Духовними пріоритетами ставлення студентів до фізичної культури і спорту мають бути не тільки виховання вольових якостей, але й належне формування моральних та естетичних якостей. Водночас перед фахівцями постає питання про необхідність мотивації студентів на позитивне ставлення до фізичної культури і цінностей, які нею декларуються. Зазначається, що однією з найбільш актуальних проблем сучасної системи фізичної підготовки студентства залишається розвиток нових, нетрадиційних напрямів фізкультурно-спортивної діяльності, які потребують створення правової бази для розвитку.

Ключові слова: людина, освіта, культура, фізична культура, спорт, фізичне виховання, моральне виховання, естетичне виховання.

Фізичне виховання – це процес вирішення певних виховних і освітніх завдань, якому властиві всі ознаки педагогічного процесу. Якісною ж його особливістю є те, що фізичне виховання забезпечує «системне формування рухових умінь і навичок і спрямоване на розвиток фізичних якостей людини, сукупність яких більшою мірою визначає її фізичну дієздатність» (Putrov 2005, р. 20) [13]. У процесі фізичного виховання отримується «широке коло фізкультурних і спортивних знань соціологічного, гігієнічного, медико-біологічного й методичного змісту, розв'язуються завдання інтелектуального, етичного, естетичного та інших видів виховання; підвищується самооцінка, формується світогляд, ідейна переконаність» (Putrov 2005, р. 21) [13].

Аналіз теоретичних аспектів фізичної культури дозволяє визначити основні шляхи формування потреб, цілей, мотивів сучасної молоді у виборі нею різних видів фізичної культури. Наприклад, основу концепції В. Видріна (1995) складає твердження, що фізична культура – один з важливих видів загальної культури людини; її головні компоненти: неспеціальна фізкультурна освіта, спорт; фізична рекреація й рухова реабілітація, які задовольняють потреби у фізкультурній діяльності кожної молодої людини [4].

У вищих навчальних закладах фізична культура представлена як навчальна дисципліна і як найважливіший компонент формування цілісного розвитку особистості студента. Як складова частина загальної культури, вона входить обов'язковим розділом в гуманітарний компонент освіти, значущість якого виявляється через гармонізацію духовних і фізичних сил.

Освоєння цінностей фізичної культури озброює молоду людину розумінням складності життя, допомагає виробити духовно-етичні критерії самооцінки особистості (Balsevych 1995) [1]. Це, у свою чергу, вимагає формування і розвитку здібностей до загальнокультурного самовираження, що на практиці означає формування потреби в культурній інформації і знаннях, уміння розпізнавати істинні культурні цінності. Проявом такого прагнення є участь студентської молоді в створенні і діяльності ініціативних об'єднань у галузі фізкультурної діяльності по інтересах, уміння змістовно і творчо проводити вільний час, використовуючи те різноманіття можливостей, яке дають різні види фізичної культури (Vydryn 1988; Vydryn 1991) [5; 6].

Функції фізичної культури між собою тісно взаємозв'язані. Органічна єдність функцій фізичної культури, їх взаємопроникнення, перетворення мети однієї в засіб досягнення іншої, орієнтація всіх цілей функцій на розвиток особистості студента – необхідна умова виховання у молодих фахівців активної життєвої позиції. Ця єдність формує основи соціально зрілого інтелігента, що розуміє свою відповідальність перед суспільством і в повній мірі реалізовує творчий потенціал в різних видах життєдіяльності.

Традиційна система занять фізичним вихованням оцінюється студентською молоддю як «необхідний соціальний обов'язок», а не як «потреба в природному». Саме на цій основі здійснюється формування потреби у фізичній культурі у більшій частині студентської молоді, придбання певної системи знань в цій галузі (Vydryn 1995; Lubysheva 1993) [4; 10].

Практичний досвід підтверджує, що при формуванні інтересів студентів у фізкультурній діяльності слід виходити з «потреби в природному». Цей процес, мабуть, можна успішно здійснити при використанні фізичного самовиховання і самовдосконалення, яке перетворить фізкультурну діяльність у внутрішнє усвідомлене уявлення про її доцільність, як найважливішу умову підготовки молоді до майбутньої життєдіяльності. Самовираження в різних видах фізичної культури, творчий розвиток, здійснення процесів самопізнання, саморозвитку в цій своєрідній руховій діяльності служить одним з ефективних способів культурного розвитку особистості молодої людини.

Тому, на думку М. Віленського, основним у структурі фізичної культури студента є мотиваційний компонент.

В. Щербаков (2003) стверджує, що потреба у фізичній культурі – головна спонукальна, спрямовуюча й регулююча сила поведінки особистості, що має широкий спектр: потреба в рухах і фізичних навантаженнях, у спілкуванні, контактах і проведенні вільного часу, в іграх, розвагах, відпочинку, емоційній розрядці, у самоутвердженні, зміцненні позицій свого «Я», у пізнанні, естетичній насолоді, поліпшенні якості фізкультурно-спортивних занять, у комфорті тощо [17]. Процес формування стійкої потреби у фізичному вдосконаленні має бути гуманістичним за формою та особистісно-орієнтованим за змістом.

Але самі по собі фізичні вправи духовного навантаження не несуть. Взяті окремо, вони цілком індиферентні щодо ідейного, морального, естетичного та інших аспектів життя людини. Виховної значущості вони набувають тоді, коли характеризують особистість з точки зору її суспільної цінності (Suptel 1982, p. 28) [14].

Особливість цінностей технологій формування видів фізичної культури полягає в особистісній мотивації й усвідомленості вибраної фізкультурної діяльності, де можна якнайповніше використовувати принцип демократизації та гуманізації при спільній діяльності викладача і студента.

У сучасних умовах на ефективність фізичного виховання істотно впливає сукупність різних чинників. До них відносяться зовнішні чинники, які впливають на розвиток фізичної культури як галузі, на спортивну науку, на рівень інтеграції науки і практики, рівень кваліфікації викладацьких кадрів, наявність високоякісного устаткування, інвентарю та ін.

До внутрішніх чинників, які впливають на ефективність фізкультурної освіти, слід віднести наявність орієнтації на цінності освіти та мотиви, що спонукають займатися самовихованням і самоосвітою. Співвідношення зовнішніх і внутрішніх чинників дозволяє говорити про певні тенденції розвитку системи фізкультурної освіти в нових соціально-економічних умовах розвитку суспільства.

Але це, звичайно, не означає, що можна ігнорувати ті соціально-економічні умови, у яких функціонує фізична культура сьогодні. Це неодмінна умова вільного, не стримуваного рамками адміністративно-наказової системи розвитку культури, у тому числі й фізичної (Sushchenko 2003) [15].

Отже, в умовах вищої школи принципово важливою є робота з активізації кожного студента щодо свого фізичного розвитку, реальної участі в різноманітних формах фізкультурно-спортивної діяльності (Halizdra 2004) [7].

Емоційність і колективний характер фізкультурно-спортивної діяльності, різноманітність її позитивних мотивів, постійне прагнення до фізичного і духовного вдосконалення, максимальна реалізація власних творчих здібностей – усі ці особливості дають право розглядати її як важливий виховний засіб.

У будь-якому колективі однією з основних ознак моральності є колективізм. Саме в процесі фізкультурно-спортивної діяльності закладені великі можливості для виховання колективістської поведінки, що формується шляхом глибокого усвідомлення спільності інтересів, єдності особистих та колективних цілей, що допомагає прояву самостійності й ініціативності кожної окремої особистості (Zelenskyu 2008) [8].

У ході наукового пошуку встановлено, що першочергової ваги в цьому аспекті набувають спортивні змагання. Спортивні відносини, що складаються в процесі спортивних змагань, являють собою специфічну форму прояву суспільних відносин. Цінність тих чи інших фізичних якостей, що демонструють сторони, виявляється саме через відносини самих людей, тобто через суспільні відносини (Suptel 1982) [14]. Необхідність брати участь у змаганнях спільно, узгоджувати особисті інтереси з інтересами своїх товаришів, команди, колективу й підпорядковувати їх спільним інтересам висуває високі вимоги до моральних якостей молоді й одночасно сприяє формуванню в неї цих якостей. Особливо наочно це проявляється в спортивних іграх, що вимагають моральної єдності й згуртування колективу.

Під час змагань учасники отримують ще й величезне емоційне задоволення, що супроводжується почуттям радості від перемоги, досягнення високого спортивного результату. Підкреслимо, що почуття радості має величезний виховний потенціал, тому важливо викликати у вихованців відповідні емоції й почуття, так як саме вони, постійно перетворюючись, трансформуються у стійкі моральні надбання особистості (Zelensky 2008) [8].

Специфіка фізкультурно-спортивної діяльності передбачає виховання вольових якостей. Процес виховання вольових якостей усвідомлений і цілеспрямований, пов'язаний з подоланням труднощів на шляху до мети. Основними вольовими якостями є дисциплінованість, прагнення до подолання труднощів, упевненість у собі, сміливість, рішучість, висока працездатність, воля до перемоги.

Вольові якості особистості органічно пов'язані з моральними. Вони забезпечують цілеспрямованість, допомагають розвивати максимальні зусилля, проявляти наполегливість і завзятість.

Необхідною умовою для виховання вольових якостей є чіткість і конкретність завдань і цілей. Їх вирішення залежатиме від того, наскільки кожна особистість буде усвідомлювати важливість кінцевого результату, його суспільне значення. Особливу роль в цьому відіграє тверда регламентація фізкультурно-спортивної діяльності, строгий контроль за її дотриманням, оволодіння правилами спортивної етики. Це дисциплінує особистість, привчає до самоконтролю і самовладання, до необхідності виконання норм і правил поведінки у суспільстві (Suptel 1982) [14].

Фізкультурно-спортивна діяльність створює надзвичайно сприятливі можливості для формування і розвитку емоційної культури людини, її естетичних почуттів.

Естетичне ставлення людини до дійсності є одним з найважливіших стимулів її поведінки, яка значною мірою визначається тим, що людина вважає прекрасним або потворним, над чим сміється і чому співчуває. Естетичне, де б воно не проявлялося – у мистецтві, природі, людській діяльності, спорті, справляє на людей величезний і перетворюючий вплив. Засвоєння естетичних цінностей засобами фізичної культури і спорту готує людину до сприйняття всієї сукупності культурних цінностей людства. У сфері фізкультурно-спортивної діяльності естетичне виховання формує прагнення до прекрасного.

Прояви прекрасного в галузі фізкультурно-спортивної діяльності високо оцінювали мислителі. Так, загальновідомим є вислів Гегеля про те, що греки спочатку самі перетворювали себе в прекрасні форми, а потім об'єктивно виражали їх у мармурі і на картинах. М. Чернишевський писав: «Людське тіло – найвища краса на землі», «легкість і непорушність руху чарівні в людини, тому що можливі тільки при гарній будові, стрункості: у людини, що має погану будову, не буде ні гарної ходи, ні граціозності в рухах, тому легкість і граціозність рухів – свідчення правильного гармонійного розвитку людини» [14].

Цілком слушними з цього приводу є висловлювання П. Лесгафта, який вважав, що естетичний розвиток є наслідком «строго проведеної» розумової й фізичної освіти: «Один фізичний розвиток, а також засвоєння хоча б навіть пристойних прийомів і звичаїв ще не створює інтелігентної людини... Розвиток повинен бути цілком гармонійним, як фізичний, так і відповідний йому розумовий, естетичний і моральний, інакше нема стійких і послідовних людських проявів» [14].

Водночас перед фахівцями стає питання про необхідність мотивації студентів на позитивне ставлення до фізичної культури і цінностей, які цією культурою декларуються.

А. Піянзін (1992) виділяє такі групи чинників і умов, що обумовлюють формування позитивного ставлення студентів до цінностей фізичної культури:

- особистісно-духовна група чинників характеризує ціннісні орієнтації на фізичну культуру і ступінь їх реалізації в процесі навчальної фізкультурно-спортивної діяльності, задоволеність цим процесом, використання інтеріоризованих цінностей у конструюванні особистісного соціокультурного середовища;

- психолого-педагогічна група чинників передбачає професійну спрямованість навчально-виховного процесу, його ефективність, забезпечення діагностики особистості й на цій базі індивідуалізацію навчального процесу, активізацію фізичного самовиховання і самовдосконалення, створення умов для самоактуалізації та самореалізації майбутніх фахівців;

- соціально-психологічна група чинників орієнтована на забезпечення гуманістичних стосунків у процесі занять, взаєморозуміння й підтримку;

- організаційно-методична група факторів спрямована на оволодіння операційними знаннями й уміннями, якими забезпечується вирішення завдань, що стоять перед фізичною культурою;

- матеріальна група чинників передбачає естетичні й санітарно-гігієнічні умови занять, наявність вільного часу, зручний розклад занять, наявність відповідного інвентарю, спортивної екіпіровки й умов побуту;

- соціально-демографічна група чинників розкриває вплив віку, статі, сімейного стану, національно-культурних традицій на формування ставлення до цінностей фізичної культури [11].

На думку А. Піянзіна (1992), за силою своєї дії наведені групи чинників неоднаково впливають на педагогічний процес, але їх урахування необхідне для отримання ефективного результату у фізичному вихованні студентів вищих навчальних закладів [11].

Р. Кабіров (1996) зазначає, що при дослідженні проблеми формування позитивного ставлення до фізичної культури та спорту на основі ціннісних орієнтацій студентів вищих навчальних закладів слід зауважити на те, що ціннісні орієнтації виявляються через мотиви, інтереси, потреби, установки; вони ї виявляються у формі добра і зла, істини й неістини, прекрасного та потворного, справедливого й несправедливого, допустимого і забороненого, виступають як суб'єктивні цінності, до яких відносяться оцінки, імперативи й заборони, цілі та проекти, норми й уявлення; формування ціннісних орієнтацій, осмислення цінностей, включення їх у структуру особистості є процесом соціалізації особистості; особистісні цінності виявляються у формі ціннісних орієнтацій, що виступають як чинник розвитку особистості, як предмет педагогіки, у тому числі й виховання [9].

При характеристиці умов позитивного ставлення до фізичної культури, як вважає Р. Кабіров (1996), необхідно враховувати комплексний підхід, зважаючи на багатогранність власне відносин; ціннісні орієнтації студентів на фізичну культуру, пов'язані з з'ясуванням причинно-наслідкових зв'язків, зовнішніх і внутрішніх чинників, змістом і формами організації занять, професійною підготовкою студентів; ставлення до фізичної культури це не тільки психологічне, але й соціальне ставлення, що виникає в процесі спільної навчальної діяльності, вільного проведення часу на міжгруповому, внутрішньогруповому та особистісному рівнях; внутрішньоособистісні відносини, що виникають між інтелектуальними, емоційно-вольовими й дієво-практичними установками особи до себе, свого розвитку, зміцнення здоров'я, становлення фахівця як професіонала [9].

Аналіз практичної діяльності вищих навчальних закладів свідчить, що позитивне ставлення до фізичного виховання може сформуватися, якщо в навчально-виховний процес класичного університету будуть включені соціальні, соціально-педагогічні, педагогічні й психолого-педагогічні чинники.

Соціальні чинники, на думку Р. Кабірова (1996), містять потреби виробництва й суспільства в новому типі фахівця, що характеризується прагматизмом, ініціативою, самостійністю, відповідальністю, фізичною підготовленістю; цілі суспільного розвитку, що виступають як закон, ідеал і перспектива розвитку, але які ще не знайшли свого чіткого визначення; політику органів державної влади щодо системи вищої освіти, професійної підготовки молоді, зміцнення здоров'я, становлення фахівця як професіонала [9].

Соціальні чинники формування позитивного ставлення до різних видів людської діяльності впливають на загальну соціальну атмосферу професійної підготовки майбутнього фахівця, соціально-психологічний клімат, настроїв студентської молоді. Тому їх завжди слід враховувати при вивченні педагогічних проблем. У системі формування позитивного ставлення до фізичної культури та спорту студентів є чинники й умови, органічно пов'язані з професійною підготовкою майбутніх фахівців.

Соціально-педагогічні чинники й умови виступають сполучною ланкою між соціальним середовищем і педагогічним процесом, який здійснюється у вищому навчальному закладі. На цій основі формується єдина система чинників і умов формування позитивного ставлення студентів класичного університету до фізичного виховання, що дозволяє зробити процес цілісним.

А. Піянзин (1992) вказує, що при формуванні ставлення до цінностей фізичної культури слід враховувати такі чинники: організацію педагогічного процесу з опорою на особистісно-діяльнісний і культурологічний підходи, що визначають активізацію ціннісно-орієнтованої сфери особистості в єдності таких її структурно-змістовних компонентів, як цільовий, змістовно-операційний, мотиваційно-вольовий, когнітивно-оцінюючий; забезпечення сприйняття цінностей фізичної культури як умови, необхідної для реалізації професійних планів і намірів [11]

Педагогічні чинники Р. Кабіров (1996) поділяє на три групи: інтеграційні, організаційні й процесуальні. Інтеграційна група чинників пов'язана з визначенням цілей професійної підготовки і фізичного виховання, виділенням провідних ідей, які дозволяють спрямувати всю діяльність на підготовку фахівця з високим рівнем фізичної культури [9].

Організаційна група чинників включає планування професійної та спортивної діяльності, вивчення стану підготовленості студентів до занять з дисципліни «Фізичне виховання», визначення критеріїв сформованості позитивного ставлення студентів до фізичного виховання.

Процесуальна група чинників пов'язана з реалізацією планів, тренерських установок, проведенням змагань, систематичною спортивною підготовкою і стимулюванням занять фізичною культурою та спортом (Кабутов 1996) [9].

У свою чергу, залежно від характеру цілей і мотивів студентів у фізкультурній діяльності умовно виділяються декілька груп.

1. Потреби спортивної спрямованості. Вони відрізняються єдністю характеру спортивних цілей (розряд, титул) і мотивів (прагнення до результату). Ці потреби задовольняють такий вид фізичної культури, як спортивна діяльність і підготовка до неї з усією специфікою цілей, завдань, засобів і методів навчально-тренувальних занять і відновлювальних заходів.

2. Потреби в рекреаційній діяльності, пов'язані із зміною діяльності, активним відпочинком із застосуванням фізичних вправ, елементів спортивних ігор і змагань за спрощеними правилами. Їх найважливіші мотиви – зміцнення здоров'я, гарний фізичний розвиток, красива статура. Іноді мотивами фізкультурної діяльності цієї групи студентів виявляються бажання суперництва.

3. Потреби реабілітаційної спрямованості. Вони властиві особам, у яких виникають проблеми відновлення занижених або втрачених в процесі фізкультурної, побутової, трудової діяльності фізичних, психічних, інтелектуальних здібностей. Вони пов'язані з лікувальним використанням фізичних вправ (ЛФК).

4. Потреби в освітній спрямованості у сфері фізичної культури сприяють творчому, свідомому сталенню до завдань, засобів і методів фізичного вдосконалення. На жаль, цей важливий аспект фізичної культури ще недостатньо усвідомлюється студентською молоддю.

Пріоритетні мотиви студентів у фізкультурній діяльності можна умовно об'єднати в такі групи: задоволення студентів від самого процесу фізкультурної діяльності (емоційність, динамічність, різноманітність, новизна, спілкування і т. п.); отримання підвищених результатів у процесі занять вибраним видом фізичної культури (придбання знань, умінь, навичок, отримання розрядів і т. п.); нові перспективи в процесі фізкультурної діяльності (фізична досконалість, спортивна майстерність, виховання характеру, волі, наполегливості, працьовитості і т. п.).

Виділяються основні групи цілей студентів у фізкультурній діяльності: оздоровчі, функціональні, морфологічні (покращення здоров'я, зняття втоми, всебічний гармонійний розвиток, виховання культури тіла, рухів, підвищення розумової і фізичної працездатності); нормативні (виконання програмних вимог, досягнення в спорті, підвищення функціональних (резервних) можливостей організму); комунікативно-виховні (спілкування, виховання культури поведінки, працьовитості, емоційна самоорганізація); організаторсько-педагогічні (оволодіння знаннями, умінням, практичними навичками суспільної фізкультурної роботи, пропаганда здорового способу життя, активного відпочинку).

Але межі цих груп умовні, оскільки досягнення мети, віднесеної до однієї групи, може бути реалізоване в задоволенні потреб в іншій. Стимулами студентів у фізкультурній діяльності є: задоволеність, в основі якої лежить відповідність змісту діяльності потребам у заняттях різними видами фізичної культури; привабливість, де формування певної корисної мети для суспільства збігається з метою і інтересами особистості студента, збільшення престижності фізкультурної діяльності. Окрім опосередкованих мотивів (активно займатися фізичною культурою), існують і безпосередні мотиви (пасивні) – привабливість самої спортивної діяльності, її функціональний зміст; обов'язковість, як важливий педагогічний інструмент формування у студентів потреби в регулярних заняттях фізичними вправами. Багаторічні педагогічні спостереження свідчать про те, що в процесі фізкультурної діяльності у студентів виробляються більш стійкі потреби, інтереси і мотиви в руховій активності (Тухонов 2008) [16].

Однією з найбільш актуальних проблем сучасної системи фізичної підготовки студентства залишається також розвиток нових, нетрадиційних напрямів фізкультурно-спортивної діяльності, які потребують переосмислення їх цілей і завдань, створення правової бази для розвитку. Наприклад, вид спорту, який є синтезом аеробіки, спортивних танців, акробатики, сучасних шоу-програм, що на мові засновників цієї програми носить назву спорту – «cheerleading» (черлідерс), супроводжується програмою, яка по своїй суті має дві цілі: 1) підтримати спортсменів, демонструючи програму, яка дозволяє розвивати у молодій людини орієнтацію на спорт, фізичну культуру, спрямовану на формування потреб і дієвих мотивів занять даним видом спорту; 2) активізувати уболівальників на підтримку команди спортсменів. Наприклад, у Росії починає розвиватися цей вид спорту, у якому беруть участь студенти, професійні спортсмени, любителі, вони розпочинають заняття даним спортом, а також активні уболівальники, які не займаються спортом. Інтерес, що виник до цього виду спорту, та успішність масового розвитку нетрадиційного для вітчизняного фізкультурного спортивного руху забезпечується декількома факторами: 1) це фактор державної підтримки, що дозволяє активно включати підрастаюче покоління до фізкультурної діяльності різної спрямованості – оздоровчої і дозвіллевої; 2) фактор доступності, який забезпечується масовістю занять даним видом спорту; 3) фактор привабливості – через розуміння краси та інших фізичних і естетичних цінностей програми, у якій знаходить своє вираження ідея одного з головних завдань олімпізму – єдність спорту, культури та мистецтва; 4) фактор соціального «окультурення» уболівальників на спортивних майданчиках (Вілогур 2011) [2].

Отже, парадигмальна зміна, яка відбувається у системі вищої освіти, сприяє тому, що цінність спорту стала великим надбанням цивілізації і дієвим фактором освоєння методів фізичного удосконалення й організації здоров'яформувальної діяльності, яка актуалізована у здоровому і спортивному стилі життя.

Література:

1. Бальсевич В. К. Физическая культура: молодежь и современность / В. К. Бальсевич, Л. И. Лубышева // Теория и практика физической культуры. – 1995. – № 4. – С. 2–8.

2. Білогур В. Є. Світоглядні орієнтації студентів: тенденції змін у трансформаційному суспільстві : монографія / В. Є. Білогур. – Дніпропетровськ : Пороги, 2011. – 311 с.

3. Виленский М. Я. Физическая культура в гуманитарном образовательном пространстве вуза / М. Я. Виленский // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 1996. – № 1. – С. 27–32.

4. Выдрин В. М. Неспециальное (непрофессиональное) физкультурное образование / В. М. Выдрин // Теория и практика физической культуры. – 1995. – № 5–6. – С. 15–17.
5. Выдрин В. М. Теория физической культуры (культурологический аспект) : учеб. пособ. / В. М. Выдрин – Л. : ГДОИФК им. П. Ф. Лесгафта, 1988. – 45 с.
6. Выдрин В. М. Физическая культура студентов вузов : учеб. пособ. / Выдрин В. М., Зыков Б. К., Лотоненко А. В. – Воронеж : ВГУ, 1991. – 160 с.
7. Галіздра А. А. Основні аспекти, що визначають відношення студентів до занять фізичною культурою / А. А. Галіздра // Теорія та методика фізичного виховання. – 2004. – № 4. – С. 42–44.
8. Зеленський Р. М. Виховні можливості фізичної культури і спорту у системі підготовки майбутніх спеціалістів до трудової діяльності [Електронний ресурс] / Р. М. Зеленський. – Режим доступу : www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-03/08zrmela.pdf
9. Кабиров Р. Ф. Формирование позитивного отношение студентов к физической культуре средствами ценностных ориентаций : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. / Р. Ф. Кабиров. – М., 1996. – 129 с.
10. Лубышева Л. И. Современные подходы к формированию физкультурного знания у студентов вузов / Л. И. Лубышева // Теория и практика физической культуры. – 1993. – № 3. – С. 19–21.
11. Пиянзин А. Н. Воспитание ценностного отношения студентов педвуза к физической культуре : автореф. дис. на соискание уч. степ. канд. пед. наук / А. Н. Пиянзин. – М. : МГПИ, 1992. – 16 с.
12. Програма реалізації гуманітарної політики та виховної роботи у Вінницькому національному технічному університеті на 2007/2008 н. р. / уклад. Т. Б. Буяльська. – Вінниця : ВНТУ, 2007.
13. Путров С. Ю. Фізична культура в освітньому просторі вищого технічного навчального закладу : навч. посіб. / С. Ю. Путров, Л. Г. Соловйова. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2005. – 116 с.
14. Суптель Ж. О., Фізична культура – фактор гармонійного розвитку особи / Ж. О. Суптель, К. П. Шаповалова. – К., 1982. – 47 с.
15. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) : монографія. / Л. П. Сущенко. – Запоріжжя : Запорізький державний університет, 2003. – 442 с.
16. Тихонов В. К. Фізична культура як компонент цілісного розвитку особистості студента [Електронний ресурс] / В. К. Тихонов, С. В. Тихонова. – Режим доступу : <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/Tihonov.php>
17. Щербаков В. Г. Физическая культура в структуре профессионального образования / В. Г. Щербаков // Физическая культура как вид культуры : межвузовский сб. науч. тр. – Воронеж : Воронежский государственный педагогический университет, 2003. – С. 23–28.

Literatura:

1. Balsevych V. K. Fyzycheskaya kultura: molodezh y sovremennost / V. K. Balsevych, L. Y. Lubyшева // Teoryya y praktyka fyzycheskoy kultury. – 1995. – # 4. – S. 2–8.
2. Bilohur V. Ye. Svitohlyadni oriyentatsiyi studentiv: tendentsiyi zmin u transformatsiyomu suspilstvi : monohrafiya / V. Ye. Bilohur. – Dnipropetrovsk : Porohy, 2011. – 311 s.
3. Vylenskyy M. Ya. Fyzycheskaya kultura v humanytarnom obrazovatelnom prostranstve vuza / M. Ya. Vylenskyy // Fyzycheskaya kultura: vospytanye, obrazovanye, trenyrovka. – 1996. – # 1. – S. 27–32.
4. Vydryn V. M. Nespetsyalnoe (neprofessionalnoe) fyzkulturnoe obrazovanye / V. M. Vydryn // Teoryya y praktyka fyzycheskoy kultury. – 1995. – # 5–6. – S. 15–17.
5. Vydryn V. M. Teoryya fyzycheskoy kultury (kulturolohycheskyu aspekt) : ucheb. posob. / V. M. Vydryn – L. : HDOYFK ym. P. F. Leshafta, 1988. – 45 s.
6. Vydryn V. M. Fyzycheskaya kultura studentov vuzov : ucheb. posob. / Vydryn V. M., Zыkov B. K., Lotonenko A. V. – Voronezh : VHU, 1991. – 160 s.

7. Halizdra A. A. Osnovni aspekty, shcho vyznachayut vidnoshennya studentiv do zanyat fizychnoyu kulturoyu / A. A. Halizdra // Teoriya ta metodyka fizychnoho vykhovannya. – 2004. – # 4. – S. 42–44.

8. Zelensky R. M. Vykhovni mozhlyvosti fizychnoyi kultury i sportu u systemi pidhotovky maybutnikh spetsialistiv do trudovoyi diyalnosti [Elektronnyy resurs] / R. M. Zelensky. – Rezhym dostupu : www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-03/08zrmela.pdf

9. Kabyrov R. F. Formyrovanye pozytyvnoho otnoshenye studentov k fizycheskoy kulturre sredstvamy tsennostnykh oryentatsyy : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. / R. F. Kabyrov. – M., 1996. – 129 s.

10. Lubysheva L. Y. Sovremennye podkhody k formyrovanyyu fyzkulturnoho znannya u studentov vuzov / L. Y. Lubysheva // Teoryya y praktyka fizycheskoy kultury. – 1993. – # 3. – S. 19–21.

11. Pyanzyn A. N. Vospytanye tsennostnoho otnoshennya studentov pedvuza k fizycheskoy kulturre : avtoref. dys. na soyskanye uch. step. kand. ped. nauk / A. N. Pyanzyn. – M. : MHPY, 1992. – 16 s.

12. Prohrama realizatsiyi humanitarnoyi polityky ta vykhovnoyi roboty u Vinnyts'komu natsional'nomu tekhnichnomu universyteti na 2007/2008 n. r. / uklad. T. B. Buyal's'ka. – Vinnytsya : VNTU, 2007.

13. Putrov S. Yu. Fizychna kultura v osvithnomu prostori vyshchoho tekhnichnoho navchalnoho zakladu : navch. posib. / S. Yu. Putrov, L. H. Solovyova. – Zaporizhzhya : ZNTU, 2005. – 116 s.

14. Suptel Zh. O., Fizychna kultura – faktor harmoniynoho rozvytku osoby / Zh. O. Suptel, K. P. Shapovalova. – K., 1982. – 47 s.

15. Sushchenko L. P. Profesiyna pidhotovka maybutnikh fakhivtsiv fizychnoho vykhovannya ta sportu (teoretyko-metodolohichnyy aspekt) : monohrafiya. / L. P. Sushchenko. – Zaporizhzhya : Zaporizkyy derzhavnyy universytet, 2003. – 442 s.

16. Tykhonov V. K. Fizychna kultura yak komponent tsilisnoho rozvytku osobystosti studenta [Elektronnyy resurs] / V. K. Tykhonov, S. V. Tykhonova. – Rezhym dostupu : <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/Tihonov.php>

17. Shcherbakov V. H. Fyzycheskaya kultura v strukture professyonalnoho obrazovannya / V. H. Shcherbakov // Fyzycheskaya kultura kak vyd kultury : mezhvuzovskyy sb. nauch. tr. – Voronezh : Voronezhskyy hosudarstvennyy pedahohycheskyy unyversytet, 2003. – S. 23–28.

В гуманистической парадигме развития образования человек рассматривается как личность с только ей присущими интеллектуальными и физическими способностями и возможностями, собственным субъективным опытом. Именно в такой парадигме максимум раскрывается эмоциональность и коллективная природа физкультурно-спортивной деятельности, разнообразие ее положительных мотивов, постоянное стремление к физическому и духовному совершенствованию, максимальная реализация собственных творческих способностей личности. Духовными приоритетами отношение студентов к физической культуре и спорта должны быть не только воспитание волевых качеств, но и надлежащее формирование нравственных и эстетических качеств. Вместе с тем перед специалистами встает вопрос о необходимости мотивации студентов на позитивное отношение к физической культуре и ценностей, которые ею декларируются. Отмечается, что одной из наиболее актуальных проблем современной системы физической подготовки студенчества остается развитие новых, нетрадиционных направлений физкультурно-спортивной деятельности, которые нуждаются в создании правовой базы для развития.

Ключевые слова: человек, образование, культура, физическая культура, спорт, физическое воспитание, нравственное воспитание, эстетическое воспитание.

In the humanistic paradigm of education, a man is regarded as a person with only his inherent intellectual and physical abilities and capabilities, his own subjective experience. It is in this paradigm emotion and collective nature of sports activities are described in details, a variety of positive motivation, ongoing commitment to the physical and spiritual development, the maximum realization of their creative abilities of the individual. Spiritual priorities of students' attitudes to physical education and sport should not only teach volitional qualities,

but also the proper formation of moral and aesthetic qualities. However, before experting a question about the need of motivating students to positive attitudes towards physical culture and values which it declared. It is reported that one of the most gravest problems of the modern system of students' physical training is the development of new, innovative areas of sports activities that require the creation of a legal framework for development.

Key words: people, education, culture, physical education, sports, physical education, moral education, aesthetic education.